

Koksijde heeft een schepenen bevoegd voor zelfdodingspreventie en geestelijke gezondheidszorg

‘ALS JE DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG WIL VERMAATSCHAPPELIJKEN, DAN IS DE GEMEENTE DE EERSTE PLEK WAAR DAT MOET GEBEUREN.’

Gemeenten waar zelfdodingspreventie en geestelijke gezondheidszorg de expliciete bevoegdheid zijn van een van de schepenen blijken bijzonder dun gezaaid. Jan Loones (N-VA), eerste schepenen in Koksijde, voegde ze aan het begin van deze legislatuur (2013) aan zijn takenpakket toe. ‘Als welstellende gemeente hebben we ons altijd al zorgen gemaakt over die andere kant van het beleid, met name de geestelijke gezondheidszorg en specifiek de jongerenproblematiek. Een aantal zeer dramatische zelfdodingen in de gemeente heeft ons ertoe aangezet om een aparte bevoegdheid te creëren.’

De gemeente werd in 2006 en 2007 opgeschrikt door twee zelfdodingen binnen eenzelfde gezin. Op hun doodsprentjes zie je succesvolle, lachende, mooie jongeren. Ze studeerden allebei aan de Gentse universiteit en waren actief in de plaatselijke scouts. Een tragedie voor het gezin en voor de hele gemeente.

Binnenvetters

Jan Loones: ‘West-Vlaanderen en de Westhoek in het bijzonder zijn berucht om hun hoge zelfdodingscijfers. De spleen van de zee, de problematiek van mensen die aanspoelen in deze uithoek van het land, de binnenvettersmentaliteit die heerst in de Westhoek, het draagt er allemaal toe bij.’

Wat kan je doen als gemeente? ‘Ik besef dat we zeer onmachtig zijn en dat men heel weinig weet over de problematiek, maar we kunnen wel het signaal geven dat we de zaak ernstig nemen en mensen samenbrengen die wel expert zijn. Daarom hebben we een budget ter beschikking gesteld en een werkgroep opgericht van een tiental experts, met het hoofd van de psychiatrische dienst, twee psychologen, iemand van het CAW, een verpleegster, de schepenen van welzijn en van jeugd, enzovoort. Door de contacten met de verschillende diensten is de aandacht voor geestelijke gezondheid in alle geledingen van de gemeente veel groter geworden.’

Taboe doorbreken

Of uitvoerig communiceren over zelfdoding helpt, daarover zijn de experts het in Koksijde niet altijd eens. ‘De psychiater is beducht voor imitatiegedrag, de psycholoog wil het taboe doorbreken’, zegt Jan Loones. Bij de eerste initiatieven van de werkgroep hoorden onder meer een aanspreekpunt en een praatgroep voor nabestaanden na een zelfdoding. Ook in het gemeenteblad wordt er aandacht besteed aan de problematiek. ‘Ons belangrijkste doel is het taboe rond geestelijke gezondheidszorg en zelfdodingspreventie doorbreken’, zegt Jan Loones.

Lange adem

‘Mensen moeten durven praten over hun problemen. Het is met psychologische problemen net als met medische kwalen: je kan ze alleen verhelpen als je ermee naar een professional stapt. Als gemeente kan je niet meer doen dan ervoor trachten te zorgen dat mensen niet langer doelloos blijven rondlopen, maar worden doorverwezen naar de juiste diensten. We moeten af van de binnenvetterij. Er zijn nog altijd mensen die een depressie afdoen als quatsch. Ook van die machosfeer moeten we af. Maar dat blijft een werk van lange adem.’

Jeugd

'We hebben ervoor gekozen om vooral rond zelfdodingspreventie te werken met onze jeugd. Zo zorgden we er bijvoorbeeld voor dat de leerlingen van de middelbare scholen van de hele regio het toneelstuk *Charlotte* van de Kopergietry te zien krijgen, een stuk dat helpt bij de bewustwording rond de problematiek.'

Weggelachen

Zou elke gemeente een schepen voor zelfdodingspreventie en geestelijke gezondheid moeten hebben? 'Misschien wel, maar de problematiek is zodanig complex dat je eigenlijk een psychiater in elk schepencollege zou moeten laten zetelen. Ik heb trouwens gemerkt dat je stevig in je schoenen moet staan, want sommige mensen durven zo'n bevoegdheid weg te lachen. Het is dankzij de samenwerking met de experts dat ik mijn nek durf uitsteken om zelfdodingspreventie bespreekbaar te maken. Anderzijds hoed ik me ervoor om me persoonlijk verantwoordelijk te voelen als er zich toch een zelfdoding voordoet in de gemeente.'

Dicht bij de mensen

Jan Loones: 'Eén ding is zeker: de gemeente staat het dichtst bij de mensen en is dan ook het best geplaatst om over dergelijke problematiek te communiceren, zo goed mogelijk in lijn met het Vlaamse beleid hieromtrent. Als je de geestelijke gezondheidszorg wil vermaatschappelijken, zoals minister Jo Vandeuren het noemt, is de gemeente de eerste plek waar dat moet gebeuren.'